

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J.**, bývajúcej v B., proti žalovanej **S.**, so sídlom v B., **o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 13 C 146/2009 a na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 16 NcC 43/2009, v konaní o vylúčenie sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici z prejednávania a rozhodovania veci, takto

r o z h o d o l :

1. Sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici Mgr. Eva Novodomcová, JUDr. Mária Podhorová, JUDr. Jaroslav Mikulaj, JUDr. Oľga Maľová, JUDr. Marta Kuchelová, JUDr. Milada Dzerošková, JUDr. Danica Kočičková, Ľudovít Bradáč, J., JUDr. Drahomíra Mikulajová, JUDr. Milan Segeč, Mgr. Ivana Datlová, JUDr. Eva Kmeťová, JUDr. Alena Križanová, JUDr. Ján Bobor, Mgr. Magdaléna Škorpilová, JUDr. Janka Prístavková, JUDr. Slavoj Sendecký, JUDr. Mária Rišiaňová, JUDr. Ferdinand Zimmermann, Mária Biroščáková, JUDr. Ing. Ján Gandžala, JUDr. Eva Valenčíková, JUDr. Alexander Mojš, JUDr. Alena Antalová, Mgr. Ján Bednár, JUDr. Eva Michalcová, JUDr. Daniela Maštalířová, JUDr. Miroslav Klátik, JUDr. Miroslava Púchovská, JUDr. Ján Škvarka, JUDr. Jana Novotná **s ú v y l ú č e n í** z rozhodovania o tom, či sudcovia Okresného súdu Banská Bystrica sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ktorá je na ňom vedená pod sp. zn. 13 C 146/2009.

2. Sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Zita Nagypálová, Doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD., Štefan Huljak, JUDr. Peter Priehoda, Mgr. Alojz Palaj, JUDr. Ján Deák, Mgr. Rudolf Ďurta, JUDr. Jozef Mikluš, JUDr. Jozef Ryant, JUDr. Juraj Babjak, JUDr. Peter Chovanko, JUDr. Drahomíra Dibdiaková, JUDr. Ľubomír Gago, JUDr. Jozef Hrabovský, Mgr. Štefan Baláž, JUDr. Eva Železníková **n i e s ú v y l ú č e n í** z rozhodovania o tom, či sudcovia Okresného súdu Banská Bystrica sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ktorá je na ňom vedená pod sp. zn. 13 C 146/2009.

O d ô v o d n e n i e

V konaní o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 13 C 146/2009, oznámili sudcovia Okresného súdu Banská Bystrica, že sú u nich dané dôvody, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 1 O.s.p. a § 15 O.s.p.).

O tom, či sudcovia Okresného súdu Banská Bystrica sú v tejto veci vylúčení z prejednávania a rozhodovania, mal rozhodnúť Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd nadriadený (§ 16 ods. 1 O.s.p.) v konaní sp. zn. 16 NcC 43/2009. Pretože aj podľa oznámenia sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici sú u nich dané dôvody vylučujúce sudcu z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 1 O.s.p. a § 15 O.s.p.), bol spis predložený na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Banskej Bystrici (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť oznámenia sudcov (§ 15 O.s.p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o nezáujatosti. Účelom tohto ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezáujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska vylúčenia sudcu je právne významným vzťah sudcu buď k prejednávanej veci (o ktorý ide v prípade konkrétneho záujmu sudcu na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k účastníkom konania (ide oň napríklad v prípade priateľského vzťahu sudcu k účastníkovi konania) alebo k zástupcovi účastníka konania.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy) zároveň na druhej strane zahrňuje aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca

vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Jedným z dôvodov, ktorý umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu je dôvod spočívajúci v tom, že by hrozilo riziko, že by vo veci mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca.

Nestrannosť sudcu sa prejavuje v dvoch aspektoch. Prvý spočíva v rýdzo osobnom presvedčení určitého sudcu v danej veci (tzv. subjektívny test zaujatosti). Keďže ide o subjektívnu kategóriu vyjadrujúcu vnútorný psychický vzťah samotného sudcu k prejednávanej veci (zahrňujúci vzťah sudcu k predmetu konania, jeho účastníkom a právnym zástupcom), je o nej schopný vypovedať jedine sám sudca. Takto úzko ponímaná kategória nestrannosti by však nenašla v praxi uplatnenie bez jej vyjadrenia aj v širšej, objektívnej rovine. Subjektívne konštatovaná zaujatosť zo strany určitého sudcu totiž musí vychádzať z určitého konkrétneho dôvodu, ktorý je zo strany nadriadeného súdu hodnotený, či je alebo nie je spôsobilý z objektívneho hľadiska vyvolať minimálne legitímne pochybnosti o nestrannosti rozhodovania sudcu. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozhodnutí sp. zn. 3 Nc 13/2009 zo dňa 30. apríla 2009 uviedol, že, „ Sama skutočnosť, že sudca sa zo svojich subjektívnych hľadísk cíti byť zaujatý..., nezakladá bez ďalšieho dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci, ak povaha okolností, z ktorých vyvodzuje možnosť vzniku pochybností o svojej nezaujatosti, nemôže z objektívneho hľadiska viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania“. Z vyššie uvedeného okrem iného vyplýva aj požiadavka, aby tí sudcovia, ktorí po vykonaní subjektívneho testu nezaujatosti, dospeli k pozitívnemu nálezu, náležite aj konkrétnymi dôvodmi odôvodňovali svoje pozitívne nálezy, pretože o vylúčení z konania a rozhodovania, nerozhoduje príslušný zákonný sudca ale jeho nadriadený súd (§ 16 ods. 1 O.s.p.), a to práve na základe vyjadrenia príslušného sudcu.

Druhým aspektom posudzovania nestrannosti a nezaujatosti sudcu je posudzovanie namietaných dôvodov pre vylúčenie sudcu čisto objektívne. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie, akejkoľvek legitímnej

a opodstatnenej pochybnosti o zaujatosti sudcu (Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998). Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Rozhodujúce z uvedeného (objektívneho hľadiska) nie je stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, ktoré vzbudzujú pochybnosť o jeho nestrannosti v očiach strán a verejnosti.

Z judikatúry ESLP ďalej vyplýva, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti, aby neexistovali pochybnosti o nezaujatosti sudcu k účastníkom konania, prípadne ich zástupcom alebo k prejednávanej veci. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

Pokiaľ ide o existenciu právne relevantného pomeru u sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici k účastníčke konania v postavení žalobkyne a k veci, z oznámenia sudcov tohoto súdu vyplýva, že niektorí sudcovia sa cítia byť subjektívne zaujatý pre svoj priateľský vzťah k žalobkyni a niektorí sa cítia byť zaujatí pre svoj, či už negatívny vzťah k veci (Ľubomír Bradáč, ktorý sa negatívne o žalobe podobného druhu verejne vyjadril) alebo pozitívny vzťah k veci (napr. JUDr. Slavoj Sendecký, Mgr. Ján Bednár, JUDr. Jana Novotná). V prípade sudcov, ktorí odôvodnili svoj pozitívny nález testu subjektívnej zaujatosti svojím priateľským pomerom k žalobkyni a či už negatívnym alebo pozitívnym pomerom veci, a sú uvedení v prvom odseku výroku tohoto uznesenia, Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru o existencii skutočnosti, ktorá je relevantná z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., ktorá ich vylučuje z prejednávania a rozhodovania danej veci. J. je ako účastníčka konania bez ďalšieho vylúčená z prejednávania a rozhodovania danej veci.

V prípade ostatných sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorí nachádzali svoju subjektívnu zaujatosť v profesionálnom, resp. kolegiálnom vzťahu k účastníčke konania ako kolegyni sudkyni vykonávajúcej svoju funkciu na tom istom pracovisku, absentuje objektívny základ nimi konštatovanej zaujatosti, pretože vzájomné vzťahy medzi sudcami sú založené na profesionalite a kolegiálnosti. Ak rámec ich vzájomných vzťahov neprekročí rámec profesionálnosti a kolegiálnosti, nemožno mať, bez ďalšieho, pochybnosti o ich nezaujatosti. Až v prípade, že ich vzájomný vzťah prerastie cez rýdzo profesionálny rámec výkonu funkcie

sudcu a nadobudne charakter bližšieho osobného vzťahu, môže takáto okolnosť vzbudzovať opodstatnené pochybnosti o ich nezaujatosti a byť dôvodom pre následné vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. Len tá skutočnosť, že určitá vec sa týka sudkyne, ku ktorej majú len profesionálny, resp. kolegiálny vzťah, nemôže založiť pomer predpokladaný ustanovením § 14 ods. 1 O.s.p.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. februára 2010

JUDr. Daniela Sučanská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková